

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان:

**تبیین فرایند شکل‌گیری تعلل‌ورزی مرتبط با سلامتی در بیماران مبتلا به
دیابت نوع دو: ارائه مدل مفهومی**

پایان‌نامه برای دریافت درجه دکتری تخصصی PhD پرستاری

نگارنده:

حبیب شاری‌نیا

استاد راهنما:

دکتر شهرزاد غیاثوندیان

اساتید مشاور:

دکتر زهرا روددهقان

دکتر علیرضا استقامتی

تبیین فرایند شکل‌گیری تعلل‌ورزی مرتبط با سلامتی در بیماران مبتلا به دیابت نوع دو: ارائه مدل مفهومی

مقدمه: تعلل‌ورزی مرتبط با سلامتی به تأخیر انداختن انجام فعالیت‌های مربوط به سلامتی است که از اهمیت بسیار زیادی برخوردار بوده اما به آن توجه کمتری شده است. با توجه به اثرات سوء تعلل‌ورزی بر مراقبت و درمان بیماران مبتلا به دیابت نوع دو لازم است با مطالعاتی عمیق، چرایی، فرایند و عوامل مؤثر بر تعلل‌ورزی این دسته از بیماران مورد بررسی و واکاوی قرار گیرد. لذا مطالعه حاضر با هدف تبیین فرایند شکل‌گیری تعلل‌ورزی مرتبط با سلامتی در بیماران مبتلا به دیابت نوع دو انجام شد.

روش کار: مطالعه حاضر با استفاده از رویکرد نظریه بسترزاد در بخش‌های بستری بیمارستان‌ها و درمانگاه دیابت مجتمع بیمارستانی امام خمینی (ره) دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شد. در این مطالعه ۲۸ مشارکت‌کننده به صورت هدفمند و نظری از میان بیماران مبتلا به دیابت نوع دو، خانواده آن‌ها و کادر سلامت انتخاب شدند. روش جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه‌های بدون ساختار و نیمه ساختاریافته، مشاهدات، یادداشت‌های در عرصه و یادآورها بودند. از رویکرد کوربین و اشتراوس ۲۰۱۵ برای تحلیل داده‌ها و نرم افزار MAXQDA 2020 جهت مدیریت تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های حاصل از این مطالعه در قالب ۷ طبقه اصلی، ۲۴ طبقه فرعی و ۹۰ زیر طبقه گزارش شدند. تعلل‌ورزی مرتبط با سلامتی در بیماران مبتلا به دیابت نوع دو با درک تنگناهای خودمراقبتی به عنوان دغدغه اصلی آغاز می‌شد. این مفهوم به معنای شرایط سخت و محدودیت‌هایی بودند که بیماران دیابتی با آن مواجه بوده و زمینه‌ساز رها کردن قید و بند ملاحظات دیابت می‌شدند. سایه شوم بیماری، زندان مراقبتی خانواده، عوامل مربوط به بیمار، کاستی‌های نظام سلامت، بستر اجتماعی فرهنگی که در آن سلامتی اهمیت چندانی نداشت و بروز اپیدمی کرونا و محدودیت‌های ناشی از آن در دسترسی به خدمات سلامت به تشدید فشارها و گرفتاری‌های بیماران منجر می‌شدند. بیماران با راهبردهایی همچون فرار از واقعیت‌های بیماری، خوددرمانی و تعلل‌ورزی چندگانه در وظایف مرتبط با سلامتی سعی در رها کردن خود از قید و بند ملاحظات دیابت داشتند. تعلل‌ورزی مرتبط با سلامتی همچون پاندولی از تعلل‌ورزی کم تا زیاد در بیماران مختلف با توجه به شرایط آن‌ها در نوسان بود. نقصان سلامتی پیامد نهایی تعلل‌ورزی مرتبط با سلامتی بود که رنج روانی بیماران و اعضای خانواده آن‌ها، کنترل نامناسب بیماری و تحمیل هزینه‌ها را به دنبال داشت.

نتیجه‌گیری: شکل‌گیری تعلل‌ورزی مرتبط با سلامتی در بیماران مبتلا به دیابت نوع دو فرایندی چندبعدی و وابسته به زمینه و مشتمل بر کنش و واکنش بیمار با خانواده، سیستم سلامت و جامعه است. پرستاران و دیگر کارکنان کادر سلامت با استفاده از نتایج این پژوهش می‌توانند هنگام طراحی، پیاده‌سازی و نظارت بر برنامه‌های درمانی و مراقبتی، تعلل‌ورزی در این بیماران را مورد توجه قرار گرفته و با ارائه راهکارهایی مبتنی بر عوامل شکل‌گیری آن در جهت کاهش و پیشگیری از تعلل‌ورزی بکوشند تا درمان و مراقبت کارآمدتر و متناسب با نیازهای بیماران باشد.

کلمات کلیدی: تعلل‌ورزی مرتبط با سلامتی، دیابت نوع دو، نظریه بسترزاد، پرستار، خانواده، خودمراقبتی

Tehran University of Medical Sciences

School of Nursing and Midwifery

Title:

**Exploring the Process of Health-Related Procrastination
in Patients with Type 2 Diabetes: Introducing a
Conceptual Model**

A dissertation submitted as partial fulfillment of the requirements for Doctor of Philosophy

(PhD) Degree in nursing

By:

Habib Shareinia

Supervisor:

Dr. Shahrzad Ghiyasvandian

Co Supervisor:

Dr.Zahra Rooddehghan

Dr.Alireza Esteghamati

2022

Abstract

Exploring the Process of Health-Related Procrastination in Patients with Type 2 Diabetes: Introducing a Conceptual Model

Background: Health-related procrastination is delaying the performance of health-related activities, which is a really important but less addressed issue. Considering the drawback of procrastination on the care and treatment of patients with type 2 diabetes, it is necessary to investigate the cause, process and factors affecting the procrastination in these patients with deep studies. Therefore, the present study was conducted with the aim to explain the formation process of health-related procrastination in patients with type 2 diabetes.

Methods: The present study was conducted using the grounded theory approach in the inpatient departments of hospitals and the diabetes clinic of Imam Khomeini Hospital Complex of Tehran University of Medical Sciences. In this study, 28 participants were selected purposively and theoretically from among patients with type 2 diabetes, their families and health staff. The method of data collection was unstructured and semi-structured interviews, observations, field notes and reminders. Corbin and Strauss 2015 approach was used for data analysis and MAXQDA 2020 software was used to manage data analysis.

Results: The findings of this study were reported in the form of seven main categories, 24 subcategories and 90 primary categories. Health-related procrastination in patients with type 2 diabetes began with the perception of self-care bottlenecks as the main concern. This concept meant the difficult conditions and limitations that patients with diabetes face and were the basis for mitigating the limitations of diabetes. The ominous shadow of the disease, the prison of family care, the factors related to the patient, the shortcomings of the health system, the sociocultural context in which health was not very important, and the outbreak of the COVID-19 pandemic and the resulting restrictions on access to health services intensified the pressures and troubles the patients experienced. Patients tried to free themselves from the shackles of diabetes with strategies such as escaping from the realities of the disease, self-medication, and multiple procrastination in health-related tasks. Health-related procrastination fluctuated like a pendulum from low to high procrastination in different patients according to their conditions. Deterioration of health was the final result of procrastination related to health, which resulted in mental suffering of patients and their family members, inappropriate control of the disease and imposition of costs.

Conclusion: The formation of health-related procrastination in patients with type 2 diabetes is a multidimensional and context-dependent process that includes the patient's action and reaction with the family, health system and society. Using the results of this research, nurses and other health workers can pay attention to procrastination in these patients when designing, implementing and monitoring treatment and care programs. They can provide solutions based on the factors that impact its formation to reduce and prevent procrastination such that treatment and care become more efficient and tailored to the needs of patients.

Keywords: Health-related procrastination, Type 2 diabetes, Grounded theory, Nurse, Family, Self-care